
Školné předem a bez půjček? Ani omylem

Školné předem a bez půjček? Ani omylem

5. listopadu 2010, autor: Jan Indráček

Školné doprovázené studentskými půjčkami je ve výsledku sociálně šetrnější než dnešní „studium zdarma“. Umožňuje studovat vysokou školu všem studentům bez ohledu na jejich rodinné příjmy a přesouvá náklady na studium do doby, kdy vydělávají dostatek peněz. Náhlé rozhodnutí ministerstva školství o zavedení školného bez půjčky směřuje zcela nekoncepčním směrem a povede k tomu, že se na vysoké školy nepřihlásí mnozí studenti z nižších příjmových skupin. Odložené školné lze připodobnit k dani za vysokoškolské vzdělání.

Splácení funguje zcela jinak než u komerční hypotéky na byt. U hypotéky banka udává výši měsíční splátky pod hrozbou penalizace či ztráty majetku. Půjčka na školné není zdroj zisku - je to služba občanům. Splácení se mění podle výše příjmů. Ilustračně budu splácet 10 procent z příjmu nad 20 000 korun měsíčně. Pokud ihned po skončení studia dostanu 15 000 korun, nesplácím nic. Pohybuji se pod hranicí splácení.

Jakmile získám lepší pozici (díky mému studiu) s platem 25 000, zaplatím 10 procent z těch 5 000 nad stanovenou hranicí - tedy 500 korun.

Zůstane mi 24 500 korun.

Velký krok zpět

Z příkladu je patrné, že se splácení odloženého školného není třeba bát. Systém půjček, s nímž se počítá od roku 2013, zahrnuje i stejně fungující půjčku na živobytí. Jestliže vysokoškolské studium stojí v průměru 8 505 korun měsíčně, půjčky jednoznačně zpřístupňují studium studentům z nižších příjmových vrstev.

Všem studentům navíc přináší nezávislost na rodičích. Dvacetiletí studenti by si měli být schopní díky půjčkám financovat život sami.

V čem je problém? Ministerstvo oznámilo, že se chystá zavést už školné ve výši až 6 000. Bez půjčky. Zdá se, že se jedná o návrh inspirovaný nepochopitelným postojem Univerzity Karlovy, která prosazuje „zápisné“ namísto odloženého školného a prohlašuje, že se žádné školné nesmí stát sociální bariérou univerzitního studia. Jenže školné, které studenti musí splácet předtím, než získají svůj první výdělek, je bezesporu sociální bariérou. Zaprvé - student ze své kapsy jen stěží vytáhne šest tisíc pro svůj vstup na univerzitu. Zadruhé - školné je dostatečně vysoká mentální bariéra k tomu, aby i chudší nadaní studenti „pro jistotu“ studium vzdali a šli pracovat. Odpuštění školného, pokud rodiče pobírají sociální příplatky, nic nemění. Rodiče s jedním studentem, kteří vydělávají dohromady 15 000 měsíčně, na ně nárok nemají. Jejich plat však na financování studia nestačí a i 6 000 korun se tedy jeví jako příliš velká bariéra. Nehledě na to, že zápisné nepomůže studenty finančně osamostatnit. Výběr studentů nebude určený nadáním, ale pouze rodinným příjmem. Tomu říkám veliký krok zpět.

Nezodpovědné zavedení školného bude mít dlouhodobý dopad.

Kvůli obavám z finanční zátěže se na vysoké školy nepřihlásí mnozí, kteří by to dnes udělali. U těch, kteří dnes na studium nemají a kterým by půjčky i s odloženým školným studium zpřístupnily, navíc zakořenil pocit, že vysoká škola je privilegiem bohatých. Rozhodnutí ministerstva je zradou studentů, kteří začali reformě financování vysokých škol důvěřovat, protože si už uvědomili, že pro ně odložené školné neznamená riziko. Kromě toho se opět sníží důvěryhodnost ministerstva, což jen a pouze zkomplikuje průběh reformy.

Je možné, že se ministr Dobeš snaží dramaticky ukázat, jakým způsobem ho tlačí škrty z pera ministerstva financí do kouta. Vysokoškolské studenty by si neměl brát jako rukojmí. Energii by měl věnovat tomu, aby dovedl do zdárného konce půjčky pro studenty a odložené školné. Stávající návrh ministerstva je palba do vlastních řad, která v tuto chvíli bohužel objektivně napomáhá kritikům školného.

O autorovi: Jan Indráček autor studuje univerzitu v Oxfordu